

MARYJA W ŻYCIU I PRZEPOWIADANIU BISKUPA PIOTRA PAWŁA GOŁĘBIEWSKIEGO (1902-1980)

Resume

Praca nosząca tytuł „Maryja w życiu i przepowiadaniu Biskupa Piotra Gołębiowskiego (1902-1980)” jest hołdem złożonym Słudze Bożemu, Pasterzowi Kościoła sandomierskiego – zarówno za jego pokorę, pobożność i autentyczną wiarę, z jaką budował wokół siebie wiernych Bogu w Kościele Katolickim, oraz niezwykłą cześć do NMP, którą okazywał według wybranej przez siebie dewizy: *María spes nostra*; jak też i za okazywaną w czasie pasterzowania niezwykłą determinację, z jaką służył i bronił Kościoła, nie tylko sandomierskiego, ale też zagrożonego atakami komunizmu całego Kościoła w Polsce – będąc podporą w trudnych zmaganiach zarówno Prymasa Tysiąclecia, bł. Stefana Wyszyńskiego, jak i ówczesnego kard. Karola Wojtyły, potem papieża św. Jana Pawła II.

Nie jest to wszak jedynie prosty opis cnót biskupa, ale przede wszystkim próba ukazania jego osobowości w aspektach: historycznym, ludzkim i duchowym, oraz przedstawienia sylwetki kaznodziejskiej i pasterskiej, ze szczególnym uwzględnieniem przepowiadania maryjnego oraz maryjnego charyzmatu w ujęciu biskupa Gołębiowskiego i wynikających zeń postulatów duszpasterskich, religijnych i ascetycznych. Wszystko to zostało poddane analizie homiletycznej na podstawie przykładowo cytowanych kazań, wykładów teologicznych, opracowań naukowych, wystąpień pasterskich i artykułów publikowanych w prasie katolickiej w Polsce.

Maryja była nie tylko jego nadzieją, ale i centrum pasterskiego posługiwania. Szeroko propagował idee zawierzenia Maryi, naśladowania Jej w cnotach teologicznych oraz w życiu codziennym Jej czcicieli. Propagował wśród wiernych drogę maryjnego oczyszczenia – przez modlitwę i miłość do Boga, braci i Kościoła. Był w istocie „biskupem maryjnym”, Jej niewolnikiem i wiernym sługą Kościoła na wzór Służebnicy Pańskiej, Matki Jezusa Chrystusa, Kościoła i Eucharystii.

Celem pracy jest przedstawienie działalności biskupa w zakresie przepowiadania pasterskiego, homiletycznego i katechetycznego, z podkreśleniem aspektu mariologicznego. W pracy zastosowano trzy metody – historyczną, analityczną i syntetyczną.

Praca składa się z pięciu rozdziałów. W pierwszym – ukazana została postać Sługi Bożego na tle jego życia w poszczególnych fazach wzrastania i działalności w Kościele, począwszy od wieku młodzieńczego przez okres formacji duchowej i teologicznej w seminarium, uzyskania doktoratów z filozofii i teologii na Gregorianum, pracy duszpasterskiej w

parafiach i profesorskiej w seminarium sandomierskim, aż po posługę administratora apostołskiego z prawami biskupa ordynariusza diecezji sandomierskiej.

W drugim rozdziale przedstawiona została sylwetka duchowa oraz jego osobowość – człowieka, kapłana i kaznodziei, ze szczególnym ukazaniem i analizą wybranych fragmentów jego kazań, homilii, orędzi.

Trzeci rozdział poświęcony został analizie teologicznej biskupiego przepowiadania maryjnego, w aspekcie roli Maryi w historii naszego kraju, dla którego była skuteczną Obroną i niezawodną Nadzieją. Jest to w istocie poszerzona refleksja mariologiczna obejmująca zagadnienia teologiczne i ascetyczne, a także historyczne w odniesieniu do dziejów polskiego narodu, ze szczególnym podkreśleniem wzorczej roli Maryi w życiu każdego chrześcijanina i całego Kościoła, dla których jest Matką Eucharystii.

W rozdziale czwartym omówiony został charyzmat maryjny biskupa Piotra. Zagadnienie to zostało oparte na nauczaniu pasterskim ordynariusza, w którym podkreślał ważność zawierzenia Matce Bożej, naśladowania Jej, postępowania w wierze i trwania w nadziei oraz życia w miłości z Maryją w życiu codziennym. Treść rozdziału zawiera analizę tekstów autorskich biskupa.

Rozdział piąty natomiast stanowi syntezę nauczania pasterskiego bpa Gołębiowskiego. Jego posługi nie sposób opisać, ani zrozumieć bez kontekstu maryjnego. Niemal w każdej homilii, orędziu, liście czy innym wystąpieniu wskazywał na konkretne sposoby wcielania w życie prawd maryjnych, a to poprzez pojednanie ludzi z Bogiem w służbie Kościołowi na wzór Maryi. Żyć jak Maryja. Modlić się jak Maryja. Kochać jak Maryja. Te trzy wyznaczniki stanowią – według biskupa – o maryjnej drodze oczyszczenia. W praktyce, realizacja maryjnej drogi oczyszczenia dokonuje się poprzez odnowienie rodzin i umiłowanie modlitwy różańcowej.

Całość poruszanych zagadnień dopełniają aneksy oraz ilustrują zamieszczone w pracy fotografie.

Praca nie wyczerpuje zapewne tematu. Do opracowania i analizy pozostają setki homilii, kazań, orędzi, listów i artykułów autorstwa sługi Bożego biskupa Piotra Pawła Gołębiowskiego. Należy mieć nadzieję, że znajdzie się kolejny doktorant, który poświęci tym tekstom osobną dysertację. Naprawdę dorobek homilijny i naukowy biskupa wart jest dogłębnego studium, przeanalizowania i przedstawienia.

MARY IN THE LIFE AND DISCOURSES OF BISHOP PETER PAUL GOŁĘBIOWSKI (1902-1980)

Summary

The work entitled "Mary in the life and discourses of Bishop Peter Paul Gołębiowski (1902-1980)" is a tribute to the Servant of God, Shepherd of the Sandomierz Church - both for his humility, piety and authentic faith with which he built the faithful of God around him in the Church Catholic, and an extraordinary devotion to the Blessed Virgin Mary, which he showed according to the motto of his choice: *María spes nostra*; as well as for the extraordinary determination shown during the pastoral ministry with which he served and defended the Church, not only in Sandomierz, but also the whole Church in Poland, threatened by communism attacks - by being a support in the difficult struggles of both the Primate of the Millennium, Bl. Stefan Wyszyński and the then Cardinal Karol Wojtyła, later Pope St. John Paul II.

This is not only a simple description of the bishop's virtues, but above all an attempt to show his personality in historical, human and spiritual terms and to present a preacher's and pastoral profile, with particular emphasis on Marian preaching and the Marian charism as perceived by Bishop Gołębiowski and in the resulting pastoral, religious and ascetic post-years. All this was subjected to a homiletic analysis on the basis of, for example, cited sermons, theological lectures, scientific studies, pastoral speeches and articles published in the Catholic press in Poland.

Mary was not only his hope, but also the center of his pastoral ministry. He widely promoted the idea of Marian Consecration, in the daily life of those devoted to Her to strive in imitating Her theological virtues. He promoted among the faithful the way of Marian purification - through prayer and love for God, neighbor and the Church. In fact, he was a "Marian bishop," her slave and faithful servant of the Church, like the Handmaid of the Lord: Mother of Jesus Christ, the Church and the Eucharist.

The aim of the work is to present the bishop's activity in the field of pastoral, homiletic and catechetical preaching, with emphasis on the Mariological aspect. Three methods were used in the work - historical, analytical and synthetic.

There are five chapters. The first shows the figure of the Servant of God against the background of his life in the various stages of growth and activity in the Church, starting from adolescence, through the period of spiritual and theological formation in the seminary, obtaining doctorates in philosophy and theology at the Gregorianum, pastoral ministry work in parishes and professorship in the Sandomierz seminary, up to the ministry of an apostolic administrator with the rights of the bishop ordinary of the Sandomierz diocese.

The second chapter presents the spiritual profile and his personality - of a man, priest and preacher, with a particular presentation and analysis of selected fragments of his sermons, homilies and messages.

The third chapter is devoted to the theological analysis of the episcopal Marian preaching in terms of the role of Mary in the history of our country, for which she was an effective Defense and reliable Hope. It is, in fact, an extended Mariological reflection covering theological, ascetic, as well as historical issues in relation to the history of the Polish nation, with particular emphasis on the exemplary role of Mary in the life of every Christian and the whole Church for whom she is the Mother of the Eucharist.

The fourth chapter discusses the Marian charism of Bishop Peter. This issue was based on the pastoral teaching of the bishop ordinary, in which he emphasized the importance of trusting the Mother of God, following her, acting in faith and remaining in hope, and living in love with Mary in everyday life. The content of the chapter includes an analysis of the bishop's authors' texts.

The fifth chapter is a synthesis of the pastoral teaching of Bishop Gołębiowski. His ministry cannot be described or understood without a Marian context. In almost every homily, message, letter or other speech, he indicated specific ways of implementing Marian truths in life, and this by reconciling people with God in the service of the Church, following the example of Mary. Live like Mary. Pray like Mary. Love like Mary. These three determinants constitute - according to the bishop - the Marian way of purification. In practice, the realization of the Marian path of purification takes place through the renewal of families and love of rosary prayer.

The entirety of the issues discussed is complemented by annexes and illustrated by included photographs.

This work is not exhaustive. Hundreds of homilies, sermons, messages, letters and articles written by the servant of God, Bishop Peter Paul Gołębiowski, remain to be elaborated and analyzed. It is to be hoped that there will be another PhD student who will devote a separate dissertation to these texts. The bishop's homily and academic achievements are worth a thorough study, analysis and presentation.

Translated by Annamaria Mix